

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Sectio II. Quomodo inquisitio in hoc crimine instituenda?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

Quid in hoc iudicio dicere poteris.

Hic non erit Codici locus, nec Digestis.

Idem erit Dominus, iudex, actor testis.

His suppositis ad questionem respondetur, non arctari in hoc crimine iudicem ad priscas solemnitates, neque ad ordinem illum publicorum iudiciorum antiquum, quem exoleuisse scribit Paulus I. C. *d* sed tamen teneri sequi eum ordinem iuris, qui æquitati naturæ consentaneus est: eum præterea, quem in criminibus privilegiatis siue exceptis, iura communia & particularia locorum præscribunt: quem qui turber aut negligat, eius iudicialia acta nulla forent: licebit tamen iudici recedere à communialiorum criminum praxi, in hoc delicto vindicando: quatenus peculiaria quædam hoc crimen exigit, de quibus postea. atque ita censeo conciliandas contrarias quorundam Iuristarum sententias, non satis distincte loquentium.

SECTIO II.

Quomodo inquisitio in hoc crimine instituenda?

Inquisitionem voco (ut solent I. C.) delicti informationem iudicis officio & auctoritate factam: ea vel est generalis, quando iudex in genere, querit quis sit delicti commissi auctor vel socius: vel specialis, quando inquit in personam certam, de cuius delicto certior factus fuit per accusationem, vel per denunciationem, vel alium modum. Ut autè valida sit inquisitio specialis (nam ut generalis sit valida, sufficit commissum esse crimen tale, quod

A sine socijs committi non solet) docet Farinacius *h* (qui optime hanc materiam prosequitur (requiri sequentia: primo, ut in genere saltem constet delictum esse commissum quod intellige quoad ea peccata: quæ in actum & perniciem externam eruperunt, debet enim constare segetes corruptas, infan- tem occisum &c. quoad peccata vero intellectus: ut hæresim: vel voluntatis, ut pactum cum Diabolo, comessationes, concubitus cum diabolo & huiusmodi difficillimæ indagaciones, non solum potest inquiri contra eas, licet non constet de corpore delicti: sed etiã sunt condemnandæ, si duntaxat dicat se ad conuentum delatas, ut bene *Ann. l. Albert. de agnos. assert. Cathol. & hæret. q. 25. & Farinac. q. 2. num. 26.*

B Secundo ut præcedat aliqua saltem accusatio, quod etiam iure Canonico obtinere verius est: sed huic hodie conditioni, generali consuetudine derogatum est. reputatur enim inquisitione remedium ordinarium, & in omnibus delictis potest ex mero iudicis officio citra accusationem vllam insti- tuti: sed semper tamen necesse est, ut ad- sint alia aliqua loco accusationis, ut puta denunciatio, fama, vel indicia de quibus statim.

C Tertio requiritur quoad formam ut inquisitio sit certa, specifica & clara, ita continens delicti qualitates & circumstantias, ut per eius incertitudinē: generalitatem, vel obscuritatem non tollatur reo defensio. l. ideo debet in ea explicari locus & tempus scilicet non dies nisi citra calumniam, ex iusta causa, id reus petat, & iudex diē sciat (sed annus ac mensis, commissi delicti, ex sententia veriore & communiore a quo ad inquisitionem specialem: nam quo ad generalem verius est, hanc expressionem loci & temporis non re-

h pract. crim. q. 1. cum seq.

i c. forus § iudicium de verb. signi.

Clarus d. q. 3. Men. conf. 160. & Gomez. variat. re- sol. t. 3. de delict. c. 1. n. 49. Cla- rus d. q. 3. § sed certe Decia. conf. 18. & alij.

h libello rum. D. de accus. Vulpellus resp. crim. 1. Bosuius de inquis. n. 75.

* Menoc. conf. 10. Olaus. conf. 64. & 66. De- cian. cõf. 18.

Tttt

quiri:

l. 3. D. de pub. iudic. l. 16. C. de pan.

Bodini in Demo. tom. 1. 4. & Godelman. de la. tit. 1. 3.

D. l. Cl. pract. cri. q. 3. Dam. haud. tit. de inqu. f. ca. 8.

Quiriri in speciali quoque hoc locum tatum habet de criminibus, quae temporis momento committuntur: non vero ijs, quae successiuo tractu, in quibus locus & tempus non potest ita designari, ut sunt crimen laesae Maest. haereticis & similia b: & ideo idem de crimine magiae dicendum, hanc additionem in eius inquisitionem non esse necessariam. Quod si aliqua qualitates expressae in inquisitione non probarentur: tunc si additae fuerint clausulae, *de omnibus & singulis, vel se non adstringens, vel meliori omni modo, vel crimen sit non iterabile, (ut homicidium in eandem personam) vel constet ex confessione rei de crimine, vel quando qualitas illa vere delictum non aggravabat, nec alterabat: his casibus reus adhuc esset condemnandus: alias foret absoluendus.*

b Menoc
onf 100
Decianus
l. conf. 18

c Tiber.
Deciani
of. 18. n.
5. in 1.
ol.
vt post
Ang. Plo
Symo.
Quin. Cl
Cephal.
Rolan. a
Valle, M
card. &
dros do
cet Profp
Farin. p. 1
uu. 89.

E

Quarto requiritur precedere indicia ipsam inquisitionem: quae sententia communior & aequa est contraria vero quorundam, & est periculosa & iniqua prorsus d: etiam si iudex habeat liberum arbitrium, & licet inquisitio ex mandato Principis fieret: nisi tamen Princeps, non ad partis postulationem, sed motu proprio, mandasset contra aliquem inquiri, & assereret eum deliquisse, idque ad suam notitiam peruenisse. Qua tamen in recitanda mandata dent: facillime enim circumuenitur a delatoribus Principum bonitas atque credulitas, eosque saepe ex nimis credulis facit crudeles, quae vero sint legitima indicia mox videbo.

Quinto requiritur diffamatio seu fama: non ab accusatoribus rei, sed ab alijs quoque hominibus fide dignis, nata. Sed magna hic difficultas oritur circa istud quantum requisitum, an semper necessarium sit famam praecedere, etiam quando alia suppetunt indicia. Nam DD. videntur nimis generaliter loqui, & consuetudo eorum dictis parum consentanea videtur. Putarim posse illos conciliari, ut dicamus: si sint alia indicia sufficientia & legitima, non opus esse diffamatione, ne in speciali quidem inquisitione: si deint illa, omnino requiri diffamationem, quando incipit ab inquisitione speciali e. Sed si incipiat ab inquisitione generali formata ex mero iudicis officio, tunc non videtur necessarium ut praecedat diffamatio: sicut solet praedicari, (teste Clarof.) quia commisso aliquo delicto, hodie iudices non procedunt a speciali contra aliquem inquisitione incipientes, sed a generali informatione & inquisitione, quis illud delictum commiserit? & tunc sic in genere primum interrogantur testes, an sciant quis commiserit, si negent, an sciant aliquem diffamatum de delicto illo commisso? & si aliquem huiusmodi testes nominent, tunc contra hunc specialem instituunt inquisitionem, si aliqua adsint nominationi legitima indicia ad inquirendum, (quae indicia sunt loco diffamationis.) si sufficientia indicia ad capturam, capitur nominatus: si capi non potest, monetur & citatur ad comparendum, & se expurgandum: si non comparet, in contumaciam bannitur: quae omnia esse praxi recepta & iuri rationique contentanea docet optime Prosper Farinae. g Et sic posset iudex etiam in crimine magiae procedere per inquisitionem, non attenda diffamatione, in casu quidem proposito. Requiritur autem praeterea diffamatio quando iudex procedit ad partis querelam atque accusationem: quae est communis sententia. Non tamen improbabili-

A dere, etiam quando alia suppetunt indicia. Nam DD. videntur nimis generaliter loqui, & consuetudo eorum dictis parum consentanea videtur. Putarim posse illos conciliari, ut dicamus: si sint alia indicia sufficientia & legitima, non opus esse diffamatione, ne in speciali quidem inquisitione: si deint illa, omnino requiri diffamationem, quando incipit ab inquisitione speciali e. Sed si incipiat ab inquisitione generali formata ex mero iudicis officio, tunc non videtur necessarium ut praecedat diffamatio: sicut solet praedicari, (teste Clarof.) quia commisso aliquo delicto, hodie iudices non procedunt a speciali contra aliquem inquisitione incipientes, sed a generali informatione & inquisitione, quis illud delictum commiserit? & tunc sic in genere primum interrogantur testes, an sciant quis commiserit, si negent, an sciant aliquem diffamatum de delicto illo commisso? & si aliquem huiusmodi testes nominent, tunc contra hunc specialem instituunt inquisitionem, si aliqua adsint nominationi legitima indicia ad inquirendum, (quae indicia sunt loco diffamationis.) si sufficientia indicia ad capturam, capitur nominatus: si capi non potest, monetur & citatur ad comparendum, & se expurgandum: si non comparet, in contumaciam bannitur: quae omnia esse praxi recepta & iuri rationique contentanea docet optime Prosper Farinae. g Et sic posset iudex etiam in crimine magiae procedere per inquisitionem, non attenda diffamatione, in casu quidem proposito. Requiritur autem praeterea diffamatio quando iudex procedit ad partis querelam atque accusationem: quae est communis sententia. Non tamen improbabili-

e sic intel
ligendi
Dd. com
muniter
loquuntur
quos te
ferr. Far
na e. qu
50. max
me Rolan
dusa Val
le conli
57. vol.
Clarum
epreba
dens.
praed. et
que. e.
ver. pra
terea
icias.

g de oper
q. 9. cu
hu.

liter,

liter, quis defenderet tum accusatio-
nem supplere defectum diffamatio-
nis, vt videtur velle Clarus. Debet
autem hæc fama primo esse orta à fide
dignis, & non maleuolis personis, vel
futilibus: debet esse vehemens, & qua-
si procedens ex ore partis populi ma-
ioris: debet de ea constare per testes,
saltem duos omni exceptione ma-
iores particulariter super fama re-
ceptos & examinatos. Hæc certa sunt
ordinarie in criminibus cæteris. Nam
in hæresi & læsæ maiestatis crimine,
quidam limitant: & famam dicunt
non requiri: sed reuera existimo, et-
iam in his criminibus idem obtinere,
vt fama requiratur, nisi eius loco ad-
sint indicia & præsumptiones: quod
latis aperte indicat Simancas & à Pro-
spero in aliam citatus sententiam. i-
dem ergo censuerim de crimine Ma-
giæ. Super infamia autem inquiri po-
test ad solam denunciationem viri
probi. & cum reperta fuerit infamia,
tunc potest procedi ad inquisitionem
de crimine.

Sexto requiritur, vt is, contra quem
instituitur inquisitio, non fuerit alias
de crimine hoc eodem per iudicem
fori externi absolutus, vel à Principe
gratiam delicti obtinuerit: vel etiam
de illo non fuerit condemnatus poena
condigna delicto, & non leuiore. i-
demque dicendum etiam si absolutus
esset à iudice propter defectum accu-
satoris crimen non probantis, si sit
tamen diffinitive absolutus, & non
dumtaxat (vt faciendum hoc casu pru-
denti iudici) ab obseruatione iudicij.
Limita hæc primo: nisi qualitas, quæ
in secunda accusatione vel inquisitio-
ne de nouo additur diuersificet deli-
ctum *m* (verbi gratia, ex homicidio
in parricidium.) item nisi sit crimen
mixti fori (vt est crimen Magiæ) nam

A in hoc, si fuit punitus à iudice sæ-
culari non poterit iterum puniri
à iudice Ecclesiastico: nisi iudex sæ-
cularis minorem imposuisset poe-
nam, quam par erat, & quam iudex
Ecclesiasticus potuisset imponere. Si
vero ante fuit damnatus à iudice
Ecclesiastico tunc quia in tam gra-
nibus criminibus Iudex Ecclesia-
sticus non potuit punire poena con-
digna delicto, vt potest secularis iu-
dex: ideo semper in his poterit ite-
rum conueniri, & damnari abs sæcu-
lari iudice *m*: quæ verissima, etiam
quando loquimur de poena ordina-
ria & principaliter ad puniendum deli-
ctum irrogata. 3. nisi collusio & præ-
uicatio accusatoris, vel primi iudi-
cis interuenit: tunc enim iterato
poterit inquiri. 4. si fuerit absolutus
vel condemnatus probabiliter & veri-
similiter ignorante eo, qui suam vel
suorum prosequitur iniuriam: quod
procedit dumtaxat si sit graue crimen
& magna causa. 5. nisi sit absolutus;
non diffinitive, sed ab obseruatione
tantum iudicij: vel relaxatus sub fi-
dei iuramento de representando: vel si
purgauit indicia per torturam. hinc
nim casibus poterit, superuenientibus
nouis probationibus aut indicijs, ite-
rum in ius duci, id tamen intra tem-
pus à iure ad hoc vel consuetudine
præstitutum, & iure quidem ciuili
non distinguitur inter eundem &
alium accusatorem: ius vero Ca-
nonicum id alteri permittit, veteri
vero siue eidem accusatori hoc non
permittit *p*.

E Quæri solet etiam de transactione,
quando illa impediatur nouam inquisi-
tionem vel processum breuiter ex eo-
dem Prospero responderetur *q*. Si remis-
sio delicti publici sit habita per transa-
ctionem (suppono licitam) cum parte:

*sc. felicis
per hoc
de pœa.
in 6. opti-
me hoc
locet Go-
mel. d. c. 1
a. 40. &
post plu-
rimos Fa-
cinac. q. 4
in. 7.*

*vid.
Prosper.
d. q. 4.
proh. n. 26*

*vid. Pro-
sper. supr.
au. 30.
f
q. sup. à n.
31. & q. 5.
per torturam*

poterit non ab illa, sed ab alio auctore, iterum imperi iudicio. (quia sententia facit ius quoad omnes, non autem transactio) multoque magis à fisco, & eo requirente poterit iudex adhuc eundem processum prosequi, vel iterum de nouo procedere (aliud enim est ius partis lætæ, aliud ius reip. lætæ) & in criminibus atrocibus hæc transactio nihil debet diminueri de pœnæ ordinariæ grauitate. Cæterum si transactio vel compositio facta fuisset cum ipso fisco vel iudice, tunc quia pecunia soluta successit in locum pœnæ: non posset iterum retrahi in iudicium, vel conueniri reus iste, etiamsi noua superuenirent indicia. hæc regula procedit, 1. nisi alias constaret omnimode de delicto commisso per reum, vel ex facti notorio, vel confessione rei, vel ex probatione iudiciaria: tunc enim non valeret ista per iudicem laicum facta compositio, & esset omnino illicita iudici si sit facta post sententiam. dico, constaret, quia nullæ præsumptiones ad hoc sufficerent. dixi per iudicem laicum, quia Ecclesiastico iudici permittitur pœnam sanguinis in pecuniariam commutare. licebit etiam hoc iudici sæculari, quando reus exciperet de nullitate processus, vel quando iudex aliquam iustam haberet causam recedendi à pœna ordinaria, & illam commutandi, Dixi si sit facta post sententiam: quia si ante sententiam, tunc iudex id faciens ex causa non iusta, peccat, sed valida est compositio: 1. ex causa iusta faciat, transactio valida est, & iudex non peccat. 2. limitatio est, si reus prius hoc delictum commiserit, poterit iudex sic componere: non vero si sit homo facinorosus, solitus hoc delictum vel alia patrare. tamen si de facto ante sententiam iu-

A dex cum tali facinoroso componeret: verisimilius est valituram compositionem: licet ipse tam peccaret. 3. limitatio, dummodo prius cum parte inierit reus concordiam, alioqui hæc præcedens concordia cum fisco iniqua est, & non valet. immo consensus ille partis debet esse expressus & euidentis, non tacitus tantum vel dissimulatus. Non valet inquam respectu partis, sed bene respectu fisci transigentis. 4. limitatio, si hæc transactio foret inita in criminibus, super quibus transigi non potest, vt sunt lætæ. Maiestatis diuinæ & humanæ, raptus virginum & similia. super quibus vt valeat transactio consulendus primo est ipse Princeps: & his criminibus annuero sortilegium hæreticale. 5. limitatio e inualidam compositionem reo, si iudicis fraus, dolus, collusio aut corruptela interuenisset: vel si metu eam à reo extorsisset.

C Quoad gratiam delicti factam à Principe, Prosper fufe admodum, sed in hanc sententiam a: differre abolitionem ab indulgentia Principis. abolitionem non extinguere crimen, sed tantum iudicij instantiam, ideo transactio lætitia publica, propter quam Princeps eam concedit, infra triginta dies potest accusator de nouo accusare: & ideo hanc non trahi ad crimina enormissima, nec ad omnes personas. Indulgentiam vero Principis fieri cum causa, & crimen extinguere, quare si princeps alicui gratiam faciat de omnibus delictis, vel generaliter omnibus delinquentibus, de omnibus delictis indulgentiam concedat: talis indulgentia comprehenderet etiam grauisima crimina, & notoria & liquida, & extenderetur ad carceratos quoque & condemnatos.

Sit regula. *semel à principe gratiam criminis consecutus, non potest amplius ab ullo iudice molestari.* hæc facultas gratiam criminis faciendi competit principibus superiorem nõ recognoscentibus, aut saltem habentibus regalia iura: item Baronibus & feudatarijs, si fuerit illis in inuestitura expresse concessa: quo ad Duces & Marchiones, & Comites, quicquid dicant alij; *b* non puto hanc potestatem accipere, nisi cætera regalia iura ijs concedantur: & sic practicatur in Francia & Hispania, ubi hoc ius soli Regi est reseruatum. Non tamen licet supremo Principi pro lubito has gratias concedere.

Non potest enim nisi prius parti læsæ sit satisfactum. *c* Non potest in homicidio deliberato, hoc enim diuine repugnat iuri: *d* ideo licet in foro externo non sit, qui absolutam hæc Principis potestatem impedire possit, in conscientia tamen foro hoc faciens peccat: nisi id faceret pro bono pacis publicæ, vel ob aliam utilitatem reipublicæ maximam: quod cum de assassinis etiam DD. concedant, existimem ad veneficos quoque pertinere, ut in ijs idem ius sit Principi.

Rarius tamen potest contingere, ut iusta causa huic gratiæ suppetat: rarissime quoque legimus bonos Principes hæc usus potestatem. Carolus V. Imp. Agrippæ poenam mortis non indultit, sed, eum is effugisset, exilium irrogauit, & in Francia ille obiit. In eadem Christianissimus Rex Carolus IX. eius nominis, qui vltimus fuit, Triscalno, ut socios proderet, vitam & libertatem permisit: non sine bonorum offensione. Fateor si Princeps aliquam huiusmodi inualidam gratiam concessisset, licet illa foret nulla: tamen deberet reus illa usus à iudice absoluti & relaxari: ne sub fidei publicæ prætextu decipiatur,

A & sic practicari in Italia & Hispania docent grauis scriptores, apud Profperum Farinac. qui illos sequitur. *f* quod puto intelligendum, quoad primam apprehensionem. nam sic semel apprehensus, & tunc relaxatus, debere commonefieri de nullitate gratiæ, itaque ut sibi caueret imposterum vel impetraret gratiam aliam, manere enim punibilem & poenæ obnoxium: quod si negligeret, posset à iudice capi & puniri.

B Tunc enim vnica illa ratio praxis huius planè cessaret, neque iam dici posset sub fide publica deceptus. Equidem cum lex nulla (quod sciam) huic dicto repugnet, & DD. illi non satis clare proponant, an quo ad primam tantam apprehensionem, an quo ad seqq. quoque loquantur, & publice inter sit delicta puniri: omnino arbitrator conscientijs iudicum, quod dicto tutissimum fore. Hæc de sexto requisito.

C Septimò requiritur in hac inquisitione: quod in omnibus actibus iudicarijs, ut fiat à iudice competente: quem constat in hac materia esse tam Ecclesiasticum quàm sæcularem iudicem, item fidei inquisitores: quibusdam tamen calibus: quos bene Simancas ponit. *h* In primis quia solent venefici, & Striges fidem Catholicam abnegare, vel saltem ea dicere & perpetrare, quæ sapiunt hæresim, ideo ab Innocent. 8. Jul. 2. Leone, 10. Hadr. 6. Pontificibus hoc negotium inquisitoribus fuit demandatum. *k* De sortilegijs proprie dictis (hoc est diuinationibus illicitis) non debent inquisitores fidei cognoscere, nisi sortilegia hæresim saperent manifestè: videlicet si quid impium & hæresim præ se ferens admitteretur, vel si crederet sortilegius ali-

f Boss.
Clar. vul.
pell. Lud.
Peguer.
Farin. n.
27. q. 6.

g in prax.
inquisit. c.
11. & c. 8.

G
h Silu. l. 3.
de Strig.
& dæmō.
admir. c. 1.
Ioan. Pi.
cus l. 3.
Dial.
Strix.
i Bullas
horū edit.
simul
Binsf. in
tertia e.
dit. libri
de confes.
malef.
Bulla Jul.
II. me.
minit Pi.
cus sup.
k e accensa.
rus. §. sa.
ne de hæ.
ret. in 6.
l. 26. q. 8.
c. illud 26.
q. 2.

Idic §. 13
ne H. 361
p. 2. q. 184

gl. &
DD. in c.
ccusatu
fanc 6.
zetet. in
Oldr.
onf. 110.

c. præs-
entes. c.
t. officii
m. §. de
iq. e. vi
commiss
de hæret.
n. 6. c. c.
Berthol.
de re iud.
c. 1. C. v.
si de
crim. agi
oport. c. si
diligent.
de foro
comp. vi.
ce Coua.
pract. 99.
c. 11. n. 3.
4. Boss. de
foro cöp.
n. 72. Fa-
in. q. 7. n.
5. & seqq.
e. c. per
hoc 1. §.

quid diuini inesse forti. *l* Idem dicen-
dum de coniecturis suspectis reli-
quis, qui facile in infidelitatem inci-
dunt, vel dæmonem adorant, vel cum
eò fœdus habent, vel credunt eum fu-
tura contingentia certò scire, vel abu-
tuntur sacramentalibus. In cæteros
superstitiosos inquisitores fidei, siue
facta sint atrocita, siue sint leuia, non in-
quirunt: nisi quando sapiunt apertè
hæresim: vt baptizare scienter iam ba-
ptizatum, vel baptizare imaginem:
quoad superstitiosos vero magos *a* quia
(vt ait Cyprianus lib. de duplici marty-
rio) qui magicis artibus vtuntur, *ta* scilicet
Christum abnegant, dum cum demonibus
habent fœdus: vixque fiat, vt non vel
hæreticum quid credant, vel hæresim
sapiens faciant; ideo vix vnquam in-
cidet vllus talis, quin contra eos In-
quisitores possint procedere; & pote-
runt quoscunque iudices compellere,
vt ad se mittant acta contra hæreticos
huiusmodi magos facta. *b* In omni ve-
ro iudice illud commune hic quoque
est; vt reus debeat esse subditus iuris-
dictioni inquirentis ratione delicti,
domicilij, vel originis. *c* vel etiam ra-
tione conuersationis per decem annos
in aliquo loco, *d* & non minoris spa-
cij, idque de delictis tantum commis-
sis alibi durante hoc decem annorum
spacio: quia tam longa conuersatio do-
micilij electi rationem habet: operari
tamen hoc non potest, quoad delicta
prius commissa. Sunt & alia multæ
causæ tribuentes iurisdictionem, quæ
in nostra materia minus considerandæ
sunt, quia vix vnquam, vt dixit Sortia-
riæ nostræ carent hæresi: hæretici vero
coram pluribus iudicib, ac diuersis iu-
dicijs possunt conueniri, *e* & vbi-
cunque locorum reperiâtur, possunt à lo-
ci iudice puniri ex communi sententia

A praxi recepta: f habet enim hæresis cri-
men causam in se continuam & succes-
sivam, & ideo vbiunque hæreticus
versatur ibi delinquere censetur: quæ
ratio in sortarijs efficacissima est, quæ
vix pedem, sine loci damno & nouo
crimine vsquam figunt.

B Octauò requiritur in sortilegijs &
maleficijs non hæreticalibus nec enor-
mibus, vt intra 20. annum à crimine
desito, inquisitio instituat. nam spa-
cio 20. annorum reus præscribit ex
communiore & veriore sententia: *b*
sed quando maleficium vel sortilegi-
um coniuuctum est cum hæresi, nulla tem-
poris præscriptio reum potest iuuare,
immo & post mortem, hæresis pote-
rit inquisitio institui: immo etiam
quandocunque tam graue est malefi-
cium vel sortilegia superstitio, vt ex-
ceptum, vel enorme crimen censeri de-
beat, poterit quamdiu viuere reus in-
quisitione pulsari: & quando fue-
runt apostata: vel hæretici, tunc etiam
pœna pecuniaria, quam defunctus de-
bebat, ab hæredibus est luenda: vt pu-
to, vsque ad annum quadrag. sumum,
nec minori tempore præscriberent he-
redes, *m* quantumuis in crimine læta
maiestatis humane quinquennio præ-
scriberent. *n* Ex his sequitur, diuturni-
tatem temporis octo, vel decem, vel
amplius annorum, siue à delicti com-
missi, siue à reatus die sumas, in his cri-
minibus nihil prodesse ad pœnæ dimi-
nutionem, de ipso delinquente sumen-
dam, ratio est, quia in his criminibus,
nulla præscriptio potest eo ultra-
gari, vt bene Farinac. *dist. quasi. 12.*
num. 90.

E Nonò requiritur, secundum ius cõ-
mune, vt contra absentem non fiat in-
quisitio: sed regula ista fallit in crimi-
nibus exceptis; imò de consuetudine,

etiam

etiam in alijs criminib. potest formari inquisitio contra praesentes, & contra absentes, siue sint contumaces siue non.

SECTIO III.

De iudicijs optimis, ex quibus iudex in hoc crimine tuto potest procedere.

ONSTAT eò clariora & verisimiliora & propinquiora requiri indicia, quò actus iudicialis maioris prauidicij fuerit reo; vt ad condemnationem, quam ad torturam; ad torturam, quam ad capturam; ad capturam, quam ad inquisitionem. hoc luadet naturalis aequitas, & receptum est communi consuetudine, & probatum Bruno *tratt. de iudic. l. 2. part. quastion. 6. num. 4.* & Bosisio *titul. de inquisit. num. 61.* quod etli improbetur alijs, p tamen reuera est consentaneum plane rationi, nec video cur corruptela vocari debeat. docet hoc bene Farinac. *diu. quast. 1. num. 47.*

Constat secundo quòd indicia quaedam sunt leuia, quaedam grauia, quaedam grauisima, & leuia, suspicionem gignunt tantum, vel ad summum simplicem praesumptionem; grauia vero, gignunt, aliquid vltra simplicem praesumptionem, minus tamen semiplena probatione; grauisima vero gignunt semiplenam probationem; vt minimum g.

Constat tertio quòd sint leuia, quòd grauia, quòd grauisima hoc ordinarie pendere à iudicis arbitrio: eumque iudicare debere, personarum & rerum circumstantijs trutinatis, quòd indicia ad quid sufficiant; r quòd arbitrium debet ille dirigere ad normam iuris scripti, vel consuetudinarij,

A & receptas interpp. opinione, & praxim patriæ. s.

Inquisitio generalis potest aliquando formari non precedentib. vllis indicijs, sed puta duntaxat ex notificationibus seu informationibus extraiudicialibus: in qua si vocati & examinati testes aliquem particularem nominant, tunc contra nominatum posset formari specialis inquisitio: sine indicijs vero vllis, non liceret incipere à speciali contra aliquem inquisitione: si tamen iudex procederet, posset reus opponere de nullitate inquisitionis, ob defectum indiciorum: si reus non opponeret, tunc adhuc valeret processus. nam hic defectus non inualidat, nisi reus opponat. u.

C Ad assumendas ex officio informationes super delicto sufficiunt indicia leuia; sed ad transmittendà reo inquisitionem, siue ad eum citandum pro delicto, necessaria sunt indicia grauia. x Quoad capturam, si fiat tantum, ne reus fugiat, interea dum fit inquisitio: sufficiunt leuia indicia: si vero fiat, vt specialiter contra eum procedatur, necessaria sunt grauia. Ad torturam meà sententia sufficiunt indicia plus quàm grauia: & arbitror à Claro grauia vocari, quòd communiter grauisima: sane vt docet Farinacius y ea deberent esse indicia tam vrgentia, & certa, & luce meridiana clariora: vt iudex sit, quasi certus de delinquente: & vt nihil aliud ipsi delit, quam rei confessio: quòd intelligendū nō in genere probationis, sed in genere indicij; hoc est, quòd sint apta ad plene persuadendum animum iudicis, non tamen ad plene probandum. stat enim iudicem esse per suum de culpa rei, & reū esse noxium, etiamsi hoc non plenè probatū, quia deest confessio rei, vel aliqua

D

E

/Far. sup.
Bisf. i. a.
l. v. C. de
malcf.

Clar. q. 5.
vers. scias
etiam.

¶ Fran.
Bec. conf.
70. n. 26. l.
2. Ioan.
Mar. Mō.
titel. pra.
crim. reg.
1. Faria.
sup. n. 49.
x Clar. n.
2. & 3. Fa.
rina. n. 48.
Olaus.
confil. 64.
n. 5.

¶ 29. 16. n. 3.